

Motion S – För demokratins och kulturens ställning 6: Låt medborgarna i allmänna val avgöra privatisering av primärvården

Den historiska erfarenheten lär oss att demokratin lätt råkar i vanrykte och kris om samhället inte förmår värna om människors trygghet och välfärd. För Socialdemokraterna är demokratin därför en fråga om människovärde. Och människovärde, det är de politiska friheterna, rätten att fritt få uttrycka sin mening, rätten att få kritisera och bilda opinion. Människovärde, det är rätten till hälsa och arbete, utbildning och social trygghet. Människovärde, det är rätten och den praktiska möjligheten att tillsammans med andra forma framtiden. Dessa rättigheter – demokratins rättigheter – kan inte tillåtas vara förbehållna bara ett visst skikt av samhället. De måste vara hela folkets egendom.

Kontroll över sitt eget liv, tillit till andra, inflytande och delaktighet i samhället är centrala områden för att uppnå ett gott liv. Kontroll och inflytande är faktorer som är intimt sammanknippade med den enskildes självförtroende och självkänsla. När individer och grupper upplever att de saknar kontroll och inflytande över sina egna livsvillkor och utvecklingen av samhället i stort uppstår en känsla av utanförskap och maktlöshet.

Kontroll, inflytande och delaktighet är centrala aspekter i medborgarnas relation till välfärden. Det handlar om deras gemensamma/kollektiva kontroll över skattefinansierad välfärdsverksamhet via politiken och den parlamentariska demokratin (demokratisk kontroll). Den andel av den offentligt finansierade välfärden som bedrivs i enskild regi har ökat betydligt sedan 1980-talet. Den ökning som skett efter millennieskiftet kan nästan helt härledas till att vinstsyftande företags andel ökat. Dessa företag ingår i allt större utsträckning även i nationellt övergripande eller till och med internationella koncerner som vuxit i storlek.

Det finns betydande risker med att ha aktörer som primärt drivs av vinstintresse inom den offentligt finansierade välfärden och sjukvården. Välfärdstjänsterna är inte vilka tjänster som helst. Dess grundläggande betydelse för medborgarnas liv och hälsa innebär att konsekvenserna vid olika slags misslyckanden kan bli stora och allvarliga. Med aktörer som drivs primärt av vinstsyftet finns större risker för att verksamheter, i syfte att hålla nere kostnaderna, skär ned på sådan kvalitet som är svår att mäta och följa upp, sänker personaltätheten eller utformar sin verksamhet för att dra till sig brukare/patienter som är förknippade med låga kostnader.

Låt medborgarna i allmänna val avgöra privatisering av primärvården

I regionfullmäktige finns väljarnas representanter, de folkvalda. De folkvalda har sina mandat därför att de företräder väljarnas önskemål och vilja som dessa tagit sig uttryck i det senaste valet. Enkelt uttryckt kan sägas att partiernas och partiföreträdarnas löften och anspråk inför valet 2022 till regionfullmäktige ska finnas företrädda i fullmäktige, i representativ storleksordning.

Ingen gång under föregående mandatperiod eller i den senaste valrörelsen uttryckte SD, M, KD eller Sjukvårdspartiet löften, meningar eller i övrigt åsikter om att man i regionfullmäktige syftade till att privatisera primärvården efter valet. Vare sig under föregående mandatperiod eller i den senaste valrörelsen gavs väljarna kunskap att en sådan åtgärd kunde bli aktuell.

Undertecknade menar att frågan om en privatisering av primärvården är en demokratisk-principiell fråga som valmanskåren måste tillåtas att avgöra i val, där alternativen för respektive mot privatisering är klart uttalade och företrädda. Det är möjligt att regionstyret har tillräckligt med stöd i regionfullmäktige för att driva igenom en privatisering, men man saknar ett folkligt mandat.

Frågan om privatisering av primärvården måste föregås av valrörelse och val. Det enda naturliga vore om frågan gjordes till föremål för 2026 års val till regionfullmäktige. Endast därefter finns mandatet.

Undertecknade föreslår i enlighet med det ovan anförda:

1. Att beslut i regionfullmäktige med innebörden att bolagisera samt till privat ägande överföra de offentligt ägda hälsocentralerna ej får verkställas dessförinnan val till regionfullmäktige ägt rum.

Gävle 2024-04-19

Eva Lindberg, Socialdemokraterna

Jan Lahenkorva, Socialdemokraterna

Marie-Louise Dangardt, Socialdemokraterna

Lars Öberg, Socialdemokraterna

Mona Davik, Socialdemokraterna

Marcus Gard, Socialdemokraterna

Kristina Michelson, Socialdemokraterna